

Michael Kjerkegaard mener, at markerne skal græsses af hele tiden og så meget som muligt. Det er det billigste. Det er der, vi virkelig tjener pengene, fastslår den østjyske økolog, som flytter fronthejn vinteren igennem.

Der er muligheder i 'græskød'

Udsætterkøer, der går sammen med tyrekalve, er en god forretning i Højen ved Vejle

TYREKALVE

AF KAJ LUND SØRENSEN

I Højen ved Vejle vil der den kommende vinter gå tre sortbrogede udsætterkøer sammen med seks kalve på græs. Ejeren Michael Kjerkegaard er med i et af Økologisk Landsforenings projekter, som udvikler metoder til opfodning af tyrekalve året rundt på græs.

Målet med ammetantesystemet, hvor der er tre kalve pr. ko, er ifølge kvægbrugskonsulent og projektleder Iben Alber Christensen at fode sortbrogede tyrekalve fra økologisk mælkeproduktion op til slagt på billigt græsfoder og derved holde foderomkostningerne til kalvene nede på et minimum.

Første hold gik godt

Michael Kjerkegaard har gode erfaringer med sommerens første hold. Her har kalvene fra april og indtil fravænnings for halvanden måned siden, haft en tilvækst på gennemsnitligt et kg daglig uden brug af tilskudsfoder.

- Proteinindholdet i græsset har varieret omkring 18-20 procent i løbet af sommeren. Fordøjeligheden har i perioder været i underkanten, men dyrene har alligevel kvitteret godt, siger konsulent.

En ko 'snyder'

Efter fravænnings er Michael Kjerkegaard gået i gang med endnu et hold. Han har for nylig sat nye kalve til de pensionerede malkekøer. I efteråret vil der kun være to kalve ved hver ammetante.

Michael Kjerkegaard mistænker

den ene ko for at 'snyde' og holde én af kalvene væk, så de tre af de seks kalve i praksis kun får mælk hos den ene ko. Det kan ses på de to mindste kalve, men han vil helst ikke i gang med at fodre kalvene ved siden af.

Efterårsholdet har behov for ly for vind og vejr. Det er i projektet løst ved at stille en flytbar og forholdsvis billig uisolert CN Agro hytte op på marken. I hytterne vil der blive strøet med halm i vinterperioden.

Tilvækst frem til slagt

Efterårsholdet skal fravænnedes efter fire måneder ved køerne. Dyrene skulle gerne være klar til slagt ved ti mdr. alderen i begyndelsen af marts måned med en forventet slagtevægt på 170-190 kg. I forhold til græsvæksten, som netop begynder i marts måned, så er slagtetidspunktet ikke ideelt, så det kan godt være de får lov at gå lidt længere erkender han.

- For at få mørhed i kødet skal der være god tilvækst i den sidste periode helt frem til slagting, forklarer Michael Kjerkegaard, som ligner en landmand, der både er meget begejstret for sin driftsform og også i stand til at levere den nødvendige management og timing i pasningen.

- Dyrene må aldrig sulte. De får wrapphø, så snart der er behov, understreger han.

Kvalitet og dyrevelfærd

Målet er at afsætte kødet som et kvalitetsprodukt. Michael Kjerkegaard håber at kunne sælge det som 'græskød', der har en god fedtsyresammensætning.

En ulempe ved systemet er, at det giver mange efterårslagtinger, men den østjyske kalveproducent er fortrøstningsfuld. Baseret på de første erfaringer budgetterer han med at et hold på tre sortbrogede køer med i alt ni tyrekalve giver et dækningsbidrag på i alt 50.000 kr.

- Der bindes likviditet i dyrene, men jeg får pengene tilbage igen, konstaterer han.

På omkostningssiden fylder især indkøb af dyr, lidt wrapphø samt mineraler.

Man kan leve godt

- Jeg tror meget på det. Hvis det lykkes, kan man leve godt af det. Det betyder meget, at vi ikke har bundet en halv eller en hel million kr. i en maskinpark, vurderer han.

Med de forhold, der er på bedriften, er græsfoder ved afgræsning meget billigt foder.

Michael Kjerkegaard har op mod 300 ha med græs. Selv om der er god lerjord i området, har han generelt billig jord og forpagter jord til næsten samme pris som arealtilskuddet. Dertil kommer indtægter fra pleje af naturområder.

Selv om lidt af jorden er god kornjord, er det ikke et alternativ at dyrke korn.

- Det er ikke det, jeg vil. Jeg kan ikke tjene mere ved at erhverve en maskinpark eller leje til dyrkning af kornet, vurderer han.

Michael Kjerkegaard, som er ved at bygge besætningen op, forventer at komme op på omkring 100 slagtedyrløbet om året i løbet af tre til fire år.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
NaturErhvervstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

LDP 2020

Marker afgræsses holistisk

I praksis har Michael Kjerkegaard to besætninger, som behandles meget forskelligt

Michael Kjerkegaard har dels ammetanter med kalve og fravænnede kødkvægskalve, der slutfedes det sidste år op til slagt, og som skal gå på godt kløvergræs i god vækst.

- De kan ikke finde føde nok, hvis de skal lave naturpleje, pointerer han.

Den anden type besætning er kødkvæg - ammekøer med én kalv - der laver naturpleje på rigtig skrub. Fra december til februar skal de have mulighed for at gå i læ i skov.

Tilsyn af dyrene foregår året rundt i samarbejde med kollegaer, som også har dyr gående på lignende vis.

Får nyt græs hver dag

Michael Kjerkegaard praktiserer holistisk afgræsning.

- Princippet er, at de får nyt græs hver eneste dag. De vokser rigtig godt på det, siger han.

De kommer ind på relativt høj græs. Som en grov tommelfingerregel skal de æde 60 pct. af græsset, træde 30 pct. ned, og så står der 10 pct. tilbage. Og så kommer kreaturerne tilbage til samme fold efter ca. en måned.

Græsarealet er delt op i mange små folde. Når dyrene får et nyt areal hele tiden og kun er i marken kort tid, undgår han, at markerne bliver trådt op. De gamle marker er generelt gode til at bære.

- I forhold til storfold er der en meget større og mere effektiv sovfanger. Planterne udvikler større rodnet, bygger kulstof og frugtbarhed ind i jorden, og der er en bedre vandholdning, forklarer økologikonsulent Carsten Marcussen.

- Den store græsvækst i maj-juni opbygges som en buffer, så der er græs hen over hele sommeren. Bufferen kan udnyttes sidst på sommeren eller helt hen i november måned, tilføjer han.

Kun græs og hø

Sidste år fik Hereford besætningen med tyre kun græs og hø. Til de 80-100 Hereford tyre, som Michael

Kjerkegaard havde gående ude hele vinteren, brugte han kun 200 rundbatter som supplerings.

- Det kostede mig ca. 10.000 kroner at fodre sidste vinter, fortæller han.

Michael Kjerkegaard synes, det er dyrt at lave wrapphø og vil helst have dyrene til at æde frisk foder.

- Marken skal græsses af hele tiden. De skal afgræsse alt det, de overhovedet kan. Det er klart det billigste. Det er der, vi virkelig tjener pengene, fastslår Michael Kjerkegaard, som flytter fronthejn vinteren igennem.

- De går og æder hver eneste dag. Sne betyder ikke noget. Op til ti cm sne er intet problem. Dyrene skubber det bare væk, fortæller Michael Kjerkegaard, som har oplevet, hvordan dyr hellere skubber sne væk end æder rundbatter med hø.

- Det er værre med regn. Det kan få dyrene til at gå ind i skoven, tilføjer han.

'Evide græsmarker'

Michael Kjerkegaard taler om 'evige græsmarker'. Det er ikke planen, at markerne nogensinde skal lægges om.

Der er en god bestand af rødkløver i den seks års mark, dyrene lukkes ind på, hvilket vidner om, at det er skånsom afgræsning på lerjorden.

Han regner med, at det er sidste gang, marken afgræsses i år, så der kan være lidt 'stockpiling' før dyrene kommer tilbage i marts, hvor der måske ligger 500 FE pr. ha.

Carsten Marcussen vurderer, at der hentes 5000 FE pr. ha om året ved afgræsning.

Økologikonsulent peger på, at der i afgræsningskonceptet helst aldrig skal pudses af.

Skræpper og tidsler skal helst håndteres med afgræsning. Han vurderer, at høj græs konkurrerer med skræpper og tidsler og at dyrenes intensive afgræsning i kort tid også går ud over rodudviklingen.

Der er en god bestand af rødkløver i den seks års mark, dyrene lukkes ind på, hvilket vidner om, at det er skånsom afgræsning på lerjorden.